Visie 2035

Deze visie is geschreven voor en door de leden van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) samen met professionals, bestuurders, mensen met een beperking en hun netwerk, en ook maatschappelijke organisaties.

Dit document is een kompas voor de vereniging. En een uitnodiging aan maatschappelijke partners en iedereen die met ons wil bouwen aan een betekenisvol leven voor mensen met een beperking.

Inhoudsopgave

Samenvatting p3

Ervaringsverhalen p4

Voorwoord p5

Leeswijzer p6

Onze sector:
dit is de gehandicaptenzorg p7

Stip op de horizon:
het belang van een gezamenlijke visie p9

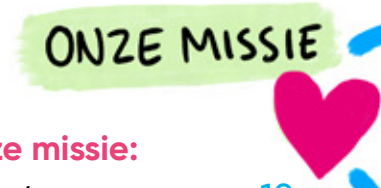

Onze missie:
hier staan we voor p10

Onze visie:
hier gaan we voor p11

Onze strategie:
zo gaan we het doen p14

- **focusthema's –** hoe we richting aanbrengen p14
- **uitgangspunten –** hoe we werken p19
- **aanpak –** zo blijven we in beweging p20

Samenwerken als vereniging p21

Samenvatting

Wie zijn wij?

De gehandicaptenzorg ondersteunt kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen met een beperking om een betekenisvol leven te leiden. Dit doen we in en met verschillende netwerken, in gelijkwaardige samenwerking. Die netwerken kunnen bestaan uit familie, vrienden, buren, medebewoners, vrijwilligers, zorgprofessionals, collega's en andere mensen in iemands omgeving. Met 'betekenisvol leven' bedoelen we dat je **waardevolle relaties** kunt aangaan, **erbij hoort** en de kans hebt om je te **ontwikkelen**, op een manier die bij jou past.

De gehandicaptenzorg is er voor een groot aantal mensen. Deze mensen zijn heel verschillend, net als hun zorg- of ondersteuningsvragen. Hoe een betekenisvol leven eruitziet, verschilt ook per persoon. De vakmensen in de gehandicaptenzorg leveren daarom ondersteuning die aansluit bij iemands levensfase, mogelijkheden en wensen. Dat kan gaan van intensieve zorg tot af en toe ondersteuning op afstand. En alles daar tussenin.

Onze visie

Onze visie voor 2035 is dat wij een samenleving hebben waarin alle mensen met een beperking in Nederland een betekenisvol leven kunnen leiden. Nu hebben zij nog te weinig mogelijkheden en blijven hun talenten te vaak onbenut. Wij willen een maatschappij met meer verbinding. Daar hebben mensen met een beperking recht op. En hier wordt heel Nederland beter van.

Om deze visie waar te maken, is de gehandicaptenzorg aan het veranderen. We verschuiven onze werkwijze steeds meer. Van ***zorgen voor*** mensen met een beperking, zodat zij een prettig bestaan hebben, naar ***samenwerken zodat*** mensen met een beperking een betekenisvol leven kunnen leiden. Dat betekent onder andere dat de gehandicaptenzorg de zorg en ondersteuning steeds meer gaat bieden sámen met de verschillende netwerken waarin mensen met en zonder beperking samenleven.

Hiervoor is moed nodig, om dingen anders te gaan doen dan voorheen. Dit doen we als gehandicaptenzorg samen met de rest van de samenleving.

Strategie

We kiezen voor focus op drie gebieden om impact op te maken:

- **samen opgroeien**: als we hierin slagen is het vanzelfsprekend dat kinderen met en zonder een beperking elkaar ontmoeten, samen leren en samen spelen.
- **meedoen met je talenten**: als we hierin slagen, telt ieders talent mee en is de samenleving voor meer mensen een plek waar je erbij hoort.
- **ons vak in beweging**: als we hierin slagen, staat de gehandicaptenzorg stevig als een aantrekkelijke en toekomstbestendige sector.

Dit is een korte samenvatting van onze Visie 2035. In dit document kom je meer te weten over de gehandicaptenzorg, onze visie, waarom we hieraan werken en hoe we dit doen.

Een betekenisvol leven in de woorden van...

Een betekenisvol leven betekent voor iedereen iets anders. Je leest op vgn.nl/visie2035 de verhalen van verschillende mensen. Elk van hen heeft op een andere manier met de gehandicaptenzorg te maken. Ze vertellen over wat de Visie 2035 voor hen betekent. Bijvoorbeeld:

'Als jij met één simpele glimlach iemands humeur omhoog tilt, is dat ook talent'
Lineke Knetsch

'Ik ben anders. En dat is oké!'
Erik Kowalski

'We keken niet naar wat de maatschappij Tessa kon geven, maar wat zij de maatschappij kan geven'
Lotte Hogeslag

'Samen opgroeien kan ook betekenen: samen in een huis wonen, elkaar herkennen als medebewoner, elkaar verdragen in een rustige setting, samen buiten zijn of naast elkaar een ritme delen dat bij iedereen past'
Marike van Weelden

'Je bent altijd op meerdere niveaus tegelijk aan het werk: je kijkt niet alleen naar zorg in enge zin, maar naar iemands hele leven'
Luka Doppen

'Als medewerkers ruimte krijgen om zich te ontwikkelen, is dat een verrijking voor henzelf én voor de kwaliteit van zorg. Die twee horen bij elkaar'
Dick de Wit

Voorwoord

Van Visie2030 naar Visie2035

In 2020 presenteerde de VGN een nieuwe visie. Het proces daarnaartoe doorliepen we niet alleen. Samen met bijvoorbeeld mensen met een beperking, hun netwerk, met zorg-medewerkers en -bestuurders kwamen we tot één heldere ambitie: een betekenisvol leven voor iedereen.

Vijf jaar later hebben we bekeken of we op koers zijn. Opnieuw deden we dat niet alleen. De conclusie: de kern van onze ambitie staat nog steeds als een huis, maar de weg ernaartoe vraagt om nieuwe keuzes. Met de nieuwe Visie 2035 scherpen we daarom onze focus en strategie aan.

Samen aan de slag

Dit document is ons gezamenlijke kompas voor de komende tien jaar. Het helpt ons in de dagelijkse praktijk om steeds weer de vragen te stellen: wat betekent een betekenisvol leven? Wat betekent dat voor de zeer verschillende mensen die nu en in de toekomst gebruik maken van onze zorg en ondersteuning? En wat vraagt dit van onze professionals? Welke andere spelers heeft de gehandicaptenzorg nodig en wat hebben wij de samenleving te bieden? Dit visiedocument is nu nog meer een uitnodiging om sámen aan de slag te gaan.

Gehandicaptenzorg is de spiegel van de samenleving

Want iedereen die langer in de gehandicaptensector rondloopt, kan het beamen: een betekenisvol leven is opgebouwd uit vele onderdelen. Niet alleen goede zorg of begeleiding, en ook niet alleen werk of dagbesteding. Het gaat over het recht op risico, over plezier hebben, maar ook over niet weggehouden worden bij teleurstellingen of verdriet. Het gaat over liefde, of vriendschappen, over collega's op je werk, over toegankelijkheid, over volop meedoen in de wereld en ook over beschutting die mensen nodig kunnen hebben. Ikzelf vind daarmee de gehandicaptenzorg een mooie spiegel van de samenleving.

Onze gezamenlijke visie, jouw eigen perspectief

Iedereen leest dit verhaal vanuit zijn eigen ervaringen en eigen perspectief. Sommige onderdelen uit dit document zullen herkenbaarder voor je zijn dan andere. Want dit is een verhaal dat gaat over de hele gehandicaptenzorg, in al haar kleuren en verschillen. Ik nodig je uit om met open blik te onderzoeken wat deze visie voor jou en jouw omgeving kan betekenen.

Onze richting is helder. Samen zetten we de volgende stap. Elke dag weer.

Boris van der Ham

Voorzitter Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

Leeswijzer

In deze leeswijzer vind je uitleg die helpt om dit document goed te begrijpen.

Overal waar **mensen met een beperking** staat, gaat het om kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen met een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke beperking, niet-aangeboren hersenletsel of een combinatie hiervan.

Waar in dit document **zorg** of **gehandicaptenzorg** staat, bedoelen we zorg en ondersteuning aan mensen met een beperking in de volle breedte: gehandicaptenzorg, forensische zorg, psychiatrische zorg en jeugdhulp.

In de gehandicaptensector werken diverse beroepsgroepen, zoals: begeleiders, verzorgenden, verpleegkundigen, orthopedagogen, verpleegkundig specialisten, paramedici, artsen verstandelijk gehandicapten en andere behandelaren. In dit document spreken we over **professionals**. Hiermee bedoelen we iedereen die binnen de gehandicaptenzorg professionele ondersteuning, begeleiding of behandeling biedt op (para)medisch, verpleegkundig of agogisch vlak.

In dit document gebruiken we de termen **familie** en **netwerk** als het gaat om de mensen in de directe omgeving van mensen met een beperking. Met familie bedoelen we partners, gezinnen en iedereen die door een familieband met elkaar verbonden is. Met het netwerk bedoelen we iedereen die betrokken is bij het leven van mensen met een beperking, zoals familie, vrienden, buren, medebewoners, groepsgenoten, vrijwilligers, collega's en andere mensen in iemands omgeving.

Als we de woorden **hem**, **haar**, **hij** of **zij** gebruiken, bedoelen we een persoon, ongeacht geslacht. We verwijzen daarmee naar mannen, vrouwen en nonbinaire mensen.

Naar inhoudsopgave →

Onze sector: dit is de gehandicaptenzorg

Voor wie is de gehandicaptenzorg er?

De gehandicaptenzorg is er voor een grote en diverse groep mensen: jong en oud, met verschillende culturele achtergronden, met een lichamelijke beperking, verstandelijke beperking, een beperking aan de zintuigen, niet-aangeboren hersenletsel of een combinatie daarvan. Deze mensen zijn heel verschillend. Hun zorg- of ondersteuningsvragen zijn dat ook.

De een heeft ondersteuning nodig bij dagelijkse handelingen zoals aankleden of eten. De ander heeft vooral iemand in de buurt nodig op wie je kan rekenen. Iemand die kalmte of structuur brengt als het allemaal even te veel is. Voor sommigen ziet de ondersteuning er meer uit als een coach op afstand. Anderen hebben 24 uur per dag intensieve specialistische zorg en nabijheid nodig, bijvoorbeeld door een verstandelijke beperking en moeilijk verstaanbaar gedrag. Mensen kunnen langdurig bij een zorgorganisatie wonen. Anderen komen alleen logeren of komen juist alleen overdag. Weer anderen wonen thuis bij hun ouders of zelfstandig. Kortom: de gehandicaptenzorg is heel veelzijdig en gevarieerd. Net als de mensen met een beperking, hun netwerk en de professionals in de sector.

Het werk is mooi en waardevol, maar kan ook enorm complex en uitdagend zijn

Veel om trots op te zijn

Bijna **190.000 vakmensen** bieden ondersteuning, zorg en jeugdhulp. Vaak met een ontzettend grote veerkracht, loyaliteit en creativiteit.

Om in de gehandicaptenzorg te kunnen werken versta je het vak om complexe problemen kleiner en hanteerbaar te maken en praktische oplossingen te vinden. Je leert echt aan te sluiten bij mensen, hun beperkingen te (her) kennen en tegelijkertijd hun talenten te zien en te stimuleren. Altijd in het belang van mensen met een beperking. Rekening houdend met hun omgeving en (culturele) achtergrond. En aansluitend bij hun behoefte.

De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland

Er zijn veel organisaties die gehandicaptenzorg bieden in Nederland. Van grote, landelijke zorgaanbieders tot kleine zorgboerderijen. De meeste daarvan, **circa 170 organisaties**, zijn lid van de VGN. Binnen deze vereniging werken organisaties samen aan goede zorg. Wat we verstaan onder goede zorg en kwaliteit van bestaan, is beschreven in het Kwaliteitskompas Gehandicaptenzorg.

Het bestuur en het bureau van de VGN, met ongeveer 55 medewerkers, ondersteunen hen hierbij en geven richting. Het bureau is er voor de leden van de VGN. Als de vereniging zich ergens voor inzet, heeft dat impact op een veel grotere groep mensen: met en zonder een beperking.

Stip op de horizon: het belang van een gezamenlijke visie

De gehandicaptenzorg moet en wil veranderen, vanuit visie

De belangrijkste reden dat wij deze richting kiezen, is dat wij willen bijdragen aan een samenleving waarin mensen een betekenisvol leven hebben en omkijken naar elkaar. Een maatschappij met verbinding, in plaats van uitsluiting. Hier hebben mensen met een beperking recht op. En hier wordt heel Nederland beter van.

Er is ook nog een andere belangrijke reden. Het aantal mensen dat professionele zorg of ondersteuning nodig heeft groeit, terwijl het aantal mensen dat in de zorg werkt, niet hard genoeg meegroeit. Het is steeds lastiger om voor mensen met intensieve zorgvragen een passende plek te vinden en voldoende ondersteuning te organiseren. Dit zorgt voor druk op families, professionals en organisaties.

Deze uitdagingen worden de komende jaren alleen maar groter, als er niks verandert. Deze meest intensieve zorg is en blijft een kerntaak van de sector.

De gehandicaptenzorg **wil én moet** daarom veranderen. Dat vraagt een andere kijk op zorg en samenleven. Binnen de sector is er moed nodig van bestuurders, toezichthouders en professionals om dingen anders te doen. En ruimte om nieuwe vormen van ondersteuning, wonen, leren, werken en samenwerking uit te proberen. Dit brengt zowel dilemma's, spanningen als kansen met zich mee.

Daarom is deze visie nodig. Juist nu. We werken als vereniging vanuit één verhaal dat richting geeft, inspireert en verbindt. Een verhaal dat ruimte laat voor verschillen tussen organisaties en mensen, en tegelijkertijd ons wel samen dezelfde kant op laat bewegen. Het nodigt uit tot samenwerking.

Dat is niet alleen binnen de gehandicaptenzorg belangrijk. Deze visie vormt ook een herkenbaar verhaal richting de samenleving, samenwerkingspartners en de politiek. Daardoor is de sector zichtbaarder. Mensen begrijpen de gehandicaptenzorg beter, waardoor samenwerking ook makkelijker wordt.

De Visie 2035 is onze stip op de horizon, waar we in ieder geval de komende tien jaar samen voor gaan.

Onze missie: hier staan we voor

Een betekenisvol leven

De missie van de gehandicaptenzorg is om kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen met een beperking te ondersteunen om een betekenisvol leven te leiden.

Dit doen we in en met verschillende netwerken, in gelijkwaardige samenwerking. Die netwerken kunnen bestaan uit familie, vrienden, buren, medebewoners, vrijwilligers, zorgprofessionals, collega's en andere mensen in iemands omgeving.

Wat betekent 'een betekenisvol leven'?

Een betekenisvol leven betekent dat je waardevolle relaties kan aangaan, erbij hoort en de kans krijgt om je te ontwikkelen op een manier die bij jou past. Hoe dat eruitziet, verschilt per persoon.

Voor de een betekent dat naar school gaan, een betaalde baan hebben of vrijwilligerswerk doen bij de sportclub. Voor een ander zit het in kleinere dingen die van grote betekenis zijn: een glimlach op het gezicht van je buren toveren, de liefdevolle hand van je broer in de jouwe voelen, of fijn samenwonen met je huisgenoten. Voor weer een ander gaat het erom dat je wordt gezien voor wie jij bent en wat jij wil - ook als dat een voortdurende zoektocht is. Het gaat om er mogen zijn, meedoen op je eigen manier en mensen om je heen hebben.

Iedere persoon is anders. De vakmensen in de gehandicaptenzorg leveren ondersteuning die aansluit bij iemands levensfase, mogelijkheden, wensen en tempo.

Onze visie: hier gaan we voor

Onze visie voor 2035 is dat wij een samenleving hebben waarin alle mensen met een beperking in Nederland erbij horen, waardevolle relaties hebben en de kans hebben om zich te ontwikkelen.

Voor mensen met een beperking zijn deze dingen nu nog lang niet altijd vanzelfsprekend. Zij krijgen vaak te weinig kansen en hun talenten blijven vaak onbenut. Zo zitten te veel kinderen met een beperking thuis in plaats van op school, omdat zij niet het onderwijs kunnen volgen dat ze nodig hebben. Voor mensen in een rolstoel zijn veel gebouwen, stoepen of openbaar vervoer niet toegankelijk. Als mensen met een verstandelijke beperking willen en kunnen werken, krijgen zij niet altijd de steun die daarvoor nodig is.

En de talenten van mensen met zeer ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen worden snel over het hoofd gezien. Bij mensen met een intensieve zorgvraag wordt vaak naar gedrag gekeken als probleem, in plaats van naar wat iemand nodig heeft.

Dat maakt het lastiger om erbij te horen en relaties op te bouwen. Sterker: het vergroot de kans op eenzaamheid en uitsluiting, want onbekend maakt onbemind.

Wij vinden dat iedereen erbij hoort en het verdient om gezien en gehoord te worden. Ieder mens heeft talent dat zichtbaar mag zijn in de samenleving. Daarom is er werk aan de winkel. Niet alleen voor zorgorganisaties, maar voor de hele samenleving.

Deze beweging is gelukkig nu al zichtbaar in de maatschappij, met veel mooie voorbeelden. De gehandicaptenzorg is onderdeel van deze bredere inclusiebeweging. Tegelijkertijd zien we mensen die steeds meer op zichzelf gericht zijn. Soms onbewust. Daarom blijft het belangrijk dat we vanuit de gehandicaptenzorg actief vanuit deze visie werken, zodat mensen elkaar blijven opzoeken. Ook als het soms schuurt of ongemakkelijk is.

Naar inhoudsopgave →

Een andere manier van werken - gelijkwaardig in netwerken

Dit betekent dat de gehandicaptenzorg de zorg en ondersteuning steeds meer gaat bieden sámen met verschillende netwerken. Dat zijn netwerken waarin mensen met en zonder beperking - familie, buren, huisgenoten, en andere partners - samen een betekenisvol leven vormgeven. In een **gelijkwaardige samenwerking**. Hoe dat eruitziet, verschilt per persoon en per woonomgeving.

Waar we ons in het verleden voorzichtig en naar binnen gericht opstelden, richten we nu steeds meer de **blik naar buiten**. We durven nieuwe dingen te proberen, gaan nieuwe samenwerkingen aan en zoeken actief naar verbinding in wijken, dorpen en steden. Dit is een andere manier van kijken, denken en doen.

Een betekenisvol leven kent ook risico's

Daar is ook moed voor nodig. Want **een betekenisvol leven is geen vlekkeloos leven**. Elk leven kent hoogte- en dieptepunten. We proberen, leren, maken fouten, rouwen en groeien. Dat geldt ook voor mensen met een beperking, hun familie en voor de mensen die hen ondersteunen.

In de gehandicaptenzorg werken we mee aan een betekenisvol leven. Niet door dalen te vermijden, maar door naast iemand te gaan staan op die momenten.

Leren met vallen en opstaan

Dat kan eruitzien als samen lachen, liefdevolle momenten delen, en ontzettend veel trots ervaren. Maar het kan ook pijnlijk, stressvol of verdrietig zijn. Dat geldt voor mensen met een beperking, maar zeker ook voor de mensen die hen ondersteunen. Van professionals vraagt dit vak soms het uiterste, maar het levert tegelijk veel waardevols op.

Risico's helemaal vermijden lijkt soms veilig, maar belemmert groei. Juist door samen te zoeken naar wat wel kan, ook als het schuurt of ongemakkelijk is, ontstaan mooie en betekenisvolle ontwikkelingen en ervaringen.

Het leren met vallen en opstaan geldt ook, en misschien wel juist, voor kinderen en jongeren met een beperking. Zij bevinden zich in een cruciale ontwikkelingsfase waarin elk stapje telt. Hun perspectief vraagt om aandacht voor groei, spel, ontdekking en toekomst. **De families waarin zij opgroeien verdienen ondersteuning.** Zij dragen dagelijks zorg, maken keuzes en zoeken een balans tussen draagkracht en draaglast. Samen met hen zoeken we daarom naar wat wel kan, ook als de samenwerking nieuw of spannend aanvoelt.

Realisme en dilemma's

De praktijk in de gehandicaptenzorg is vaak weerbarstig. We hebben te maken met minder professionals, intensievere zorgvragen en financiële onzekerheid. Er zijn geen eenvoudige antwoorden en het leven is niet maakbaar. Daarom kijken we naar iemands situatie en omgeving, houden we rekening met die context en onderzoeken vanuit daar wat wél kan. En nee, dit betekent niet dat álles kan. Dit betekent dat we met de middelen die we hebben, anders **kijken naar wat er wel mogelijk is**. De praktijk laat zien dat er dan vaak meer lukt dan we in eerste instantie denken.

Wat is helpend, waar is ruimte voor eigen keuzes en wat is veilig genoeg?

Professionals staan dichtbij mensen in hun dagelijks leven en sluiten aan bij wat iemand kan en wil. Ze ondersteunen bij het vinden van eigen ritmes en mogelijkheden, en maken voortdurend afwegingen: wat is helpend, waar is ruimte voor eigen keuzes en wat is veilig genoeg?

In die zoektocht werken professionals gelijkwaardig samen met bijvoorbeeld familie, vrienden, buren en collega's. Ook hier ontstaan verschillen en dilemma's en ook dat hoort erbij. Juist door samen te navigeren door deze realiteit, groeien sterke samenwerkingen en veerkrachtige netwerken. Bij elke keuze zoek je samen een antwoord op de vraag: **doen we het goede?**
De professional is daarin, waar nodig, een verbindende kracht: sensitief, betrokken en koersvast.

Technologie helpt onze beweging

Technologie is een natuurlijk onderdeel van de gehandicaptenzorg. Net zoals het een onderdeel is van het gewone moderne leven. Apps kunnen meedoen mogelijk maken en samenwerkingen ondersteunen. Digitale innovaties kunnen positieve veranderingen versnellen. Met digitale vaardigheden kunnen de mensen in de gehandicaptenzorg hier slim gebruik van maken.

Vakbekwame professionals zijn de basis

Dit alles vraagt **vakbekwaamheid**: kennis, ervaring, reflectie en betrokkenheid. En een gezonde dosis lef en daadkracht. Om ook minder makkelijke situaties aan te kunnen en aan te gaan.

Onze strategie: zo gaan we het doen

De gehandicaptenzorg is volop in verandering om aan deze visie te werken. We verschuiven onze werkwijze steeds meer. Van zorgen voor mensen met een beperking, zodat zij een prettig bestaan hebben, naar samenwerken zodat mensen met een beperking een betekenisvol leven kunnen leiden, op een manier die bij hen past. Ook als dit op het eerste gezicht ingewikkeld lijkt.

Focus - hoe we richting aanbrengen

Er zijn veel manieren om deze visie waar te maken. Daarom kiezen we bewust voor focus op drie gebieden waar we grote impact kunnen maken.

Dit zijn de gebieden waarin we veel mogelijkheden zien voor verbetering:

- samen opgroeien
- meedoen met je talenten
- ons vak in beweging

Samen opgroeien

Als we hierin slagen, is samen opgroeien geen uitzondering meer, maar de basis.

Samen opgroeien betekent dat ontmoetingen tussen kinderen met en zonder een beperking vanzelfsprekender worden: in de kinder-opvang, op school en in de buurt. Want jong geleerd, is oud gedaan. Professionals in de gehandicaptenzorg ondersteunen kinderen, jongeren en de mensen om hen heen hierbij.

Alle kinderen hebben recht op onderwijs, ontwikkeling en een plek waar zij kunnen opgroeien en leren. **Ieder kind is welkom op de kinderopvang en op school**. Dat geldt natuurlijk ook voor kinderen die (intensieve) ondersteuning of zorg nodig hebben.

Door veilig en gezond op te groeien, naar school te gaan, vrienden te maken, buiten te spelen en te bewegen en sporten, krijgen kinderen en jongeren de goede start die zo belangrijk is. Het moet vanzelfsprekend zijn dat kinderen met en zonder een beperking elkaar daarbij ontmoeten. Dit legt de **basis voor inclusie**, voor deze kinderen én voor hun netwerk.

Passende hulp is hierbij belangrijk: kijken en luisteren naar wat past bij het kind en het netwerk, en daarbij aansluiten.

Naast de begeleiding van een kind, hebben professionals een rol in de **ondersteuning van families**. Want alle kinderen hebben ook het recht om op te groeien omringd door hun familie en andere belangrijke mensen uit hun netwerk. Als opgroeien thuis lastig is, krijgen kinderen en families daarbij passende hulp van professionals.

Ze ondersteunen familieleden, zodat zij ook een betekenisvol leven kunnen leiden. En zetten zich in om escalaties te voorkomen. Dit doen zij thuis of in het netwerk. Als dat (tijdelijk) niet kan, dan 'zo thuis mogelijk'. Bijvoorbeeld in een gezinsgerichte of kleinschalige woonvorm. Met hun kennis en inzet kunnen zij eraan bijdragen dat in een latere levensfase geen of minder intensieve zorg nodig is. Professionals kunnen hun kennis ook brengen naar andere plekken waar kinderen opgroeien, zoals sportverenigingen. Deze hulp stopt niet als jongeren 18 jaar worden.

Technologie kan hierin veel betekenen, bijvoorbeeld een digitale verbinding tussen ouders en professionals om op afstand bij te kunnen springen. Of denk aan sociale apps en spellen die gesprekken tussen kinderen met en zonder een (spraak)beperking makkelijker maken.

Zo groeien kinderen op in een omgeving die hen zo goed mogelijk ondersteunt bij het ontwikkelen van talenten. En het zetten van stappen naar een zo zelfstandig mogelijk leven.

Meedoen met je talenten

Als we hierin slagen, telt ieders talent mee en is de samenleving voor meer mensen een plek waar je erbij hoort.

Mensen met een beperking hebben in elke levensfase de ruimte om hun talenten te ontwikkelen en in te zetten, op een manier die bij hen past. Op eigen niveau en tempo. Dit gebeurt via talentontwikkeling, activiteiten in verbinding met de samenleving en (on)betaald werk.

De basis is **talentontwikkkeling**: dat je een leven lang de mogelijkheid hebt om je te ontwikkelen en nieuwe dingen te ervaren. Bijvoorbeeld in een opleiding. Of in stapjes die klein kunnen lijken, maar groot voelen. Zoals nieuwe geluiden horen of nieuwe gezichten zien. We noemen al deze vormen van groei: talentontwikkeling. Hier is een passend leeraanbod voor nodig. De mogelijkheid om te leren en ervaren op je eigen manier en tempo.

Ons uitgangspunt is dat dit altijd in verbinding met de samenleving gebeurt. Organisaties binnen en buiten de zorg werken hiervoor samen. En zorgorganisaties zijn een vanzelfsprekend onderdeel van lokale netwerken en gemeenschappen waarin mensen naar elkaar omkijken. De gehandicaptenzorg is hierdoor zichtbaar in de maatschappij.

Soms is de ontwikkeling gericht op nieuwe dingen beleven. Nieuwe ervaringen. In deze gevallen streven we naar **activiteiten in verbinding met de samenleving.** Bijvoorbeeld iemand die na een intensief zorgmoment of na het snoezelen mee gaat de wijk in, om de buren te groeten en met een tasje aan de rolstoel te helpen bij tuinonderhoud of afval

Werk heeft vaak grote persoonlijke betekenis: je doet mee en kan jezelf ontwikkelen

rapen van straat. Of een groep die - in plaats van op een aparte dagbestedingslocatie - in een klaslokaal van een lokaal ROC zit. De deur staat altijd open, waardoor er bijzondere ontmoetingen ontstaan met de studenten daar. Deze activiteiten zorgen voor stapjes in de ontwikkeling van mensen met een beperking. En ze leveren de maatschappij ook veel op. Die waarde zit niet alleen in de geleverde producten en diensten, zoals gesorteerde tweedehands puzzels of schonere buurten. Deze activiteiten hebben ook een grote sociale impact, want ze creëren bijzondere contactmomenten, zingeving en plezier voor iedereen die betrokken is.

Mensen met een beperking hebben ook recht op passend werk. Werk heeft vaak grote persoonlijke betekenis: je doet mee en kan jezelf ontwikkelen. Dit levert ook de samenleving veel op. Door het werk zelf, en door de waardevolle contacten die kunnen ontstaan. Dat geldt voor alle soorten werk. De een werkt betaald in een winkel of bedrijf. De ander onderhoudt samen met een vertrouwde groep de tuinen en parken in de buurt. Weer een ander draait als vrijwilliger mee in een buurthuis, theater of sportclub. **Onbetaald werk** kan – voor wie het wil en kan – een stap zijn naar **betaald werk**. Om die stap mogelijk te maken, zijn er meer passende plekken nodig op de arbeidsmarkt.

Wat past bij iemand kan per levensfase wisselen. Daarom is het belangrijk dat mensen **makkelijk kunnen wisselen tussen manieren van meedoen**: activiteiten, betaald werk en onbetaald werk.

Om dit goed vorm te geven voor mensen die (nog) niet of nauwelijks een netwerk hebben, is extra aandacht en creativiteit nodig. Maar wanneer het lukt, en activiteiten in verbinding zijn met de samenleving, kan dit een win-win situatie opleveren.

Neem de bibliotheek waar mensen die Nederlands als tweede taal leren, mensen met een meervoudige beperking komen voorlezen. Voor de mensen die luisteren naar de voorleesverhalen levert het bijzondere connecties op, een groter netwerk en een rijkere invulling van de dag. De voorlezers hebben de kans om de taal te oefenen, krijgen een brede glimlach cadeau en een gevoel van zingeving.

Kortom: iedereen kan meedoen met zijn talenten. Wij streven ernaar dat mensen met een beperking die kans krijgen in elke levensfase.

Technologische hulpmiddelen ondersteunen deze beweging. Denk aan digitale leeromgevingen, apps die dagstructuur bieden, of ondersteuning op afstand door professionals in de gehandicaptenzorg aan inclusieve werkgevers.

Ons vak in beweging

Als we hierin slagen, staat de gehandicaptenzorg stevig als aantrekkelijk vak en beweegt het mee met de zorg van morgen.

Professionals in de gehandicaptenzorg zijn vakmensen, met bijzondere competenties en kwalificaties voor de zorg van morgen. Zij staan dichtbij mensen met een beperking en hun familie. En ondersteunen hen om een betekenisvol leven te leiden.

Dat doen zij nooit alleen. Professionals werken gelijkwaardig **samen** met families en het bredere netwerk. Als iemand geen eigen netwerk heeft, helpen professionals zoeken hoe er wel verbinding met anderen kan ontstaan. Zo ontstaat stap voor stap een omgeving waarin iemand wordt gezien en gesteund. Dit vraagt om **vakmensen**, die waardering verdienen.

Professionals denken in mogelijkheden, over de grenzen van organisaties heen

Omdat professionals dichtbij de mensen staan die zij ondersteunen, maken zij **de pieken en ook de dalen** uit hun levens mee. Zij zijn deskundig en zetten zich vaak met hart en ziel in. Bijvoorbeeld door iemand bij te staan bij verdrietig nieuws. Te troosten na een teleurstelling. Te blijven aansluiten bij wat iemand nodig heeft, terwijl de ander zich uit in negatief gedrag. Of als er een gewelddadige escalatie is geweest. Daarna samen evalueren, plannen maken en de draad weer oppakken vraagt veel van professionals. Dit vraagt expertise. Het is een vak om - ook bij spanningen - je te blijven richten op iemands behoefte.

Gelukkig zijn zij er ook bij de geluksmomenten: successen vieren, momenten van ontspanning delen, en samen lol beleven. Het hoort allemaal bij het leven. En ook bij het werken in de gehandicaptenzorg. Dat maakt het zo'n bijzonder en waardevol vak.

Vakmanschap betekent ook: **de blik naar buiten** richten. Professionals denken in mogelijkheden, over de grenzen van organisaties heen. Ze zien kansen om contacten te leggen in de buurt. Die kansen pakken zij zelf, of ze ondersteunen mensen met een beperking of hun netwerk om verbindingen te maken in de omgeving. Zonder de realiteit of de beperking uit het oog te verliezen, zoeken ze naar mogelijkheden. Ook als dit een lastige zoektocht is.

Zorgaanbieders stimuleren deze ontwikkeling. Ze geven zorgprofessionals bijvoorbeeld **ruimte en vertrouwen** om te proberen en te leren.

Veel professionals en organisaties werken nu al op deze manier. De beweging is ingezet en we hebben veel om trots op te zijn. Richting 2035 is het belangrijk dat deze werkwijze nog vanzelfsprekender wordt voor de hele sector.

Daar horen ook nieuwe vormen van **(digitaal) opleiden** bij. Waarin de kennis en ervaring van zij-instromers en anders-opgeleiden ook wordt benut. Zowel huidige professionals als starters kunnen zich in 2035 blijven ontwikkelen, met zeggenschap en een modern leer- en ontwikkelaanbod. En aandacht voor bijvoorbeeld gespreksvaardigheden, actuele vakkennis en digitale vaardigheden. Denk hierbij aan AI-tools om sneller de juiste informatie te vinden. Of digitaal contact om samenwerking met het netwerk te verbeteren. Zo blijft het vak aantrekkelijk, sterk en in beweging.

Dit is de focus voor de komende jaren. Waar de vereniging nú mee bezig is en wat we op korte termijn willen bereiken lees je op vgn.nl/visie2035. Wat nodig is vanuit (of in samenwerking met) de overheid en andere belangrijke stakeholders, is te lezen in onze manifesten:

- → Manifest en voorbeelden Samen opgroeien
- → Manifest en voorbeelden Meedoen met je talenten
- → Manifest en voorbeelden Ons vak in beweging

Uitgangspunten - hoe we werken

De visie en strategie krijgen betekenis in het dagelijks leven van mensen. De uitgangspunten hieronder beschrijven hoe we dit doen. Geen regels of protocollen, maar gedeelde principes die ruimte en richting geven aan keuzes in de praktijk.

Mensgericht We sluiten aan bij wat iemand belangrijk vindt en wat zijn of haar mogelijkheden zijn. Ondersteuning en organisaties bewegen mee met het leven van mensen. Systemen werken voor mensen, niet andersom.

Autonoom Iedereen beslist zo veel mogelijk zelf of samen met de mensen om hen heen die belangrijk zijn. Ondersteuning versterkt de autonomie en weerbaarheid.

Verbonden We doen het samen met familie, vrienden, buren, collega's en professionals. Zo bouwen we aan sterke gemeenschappen waarin ieder mens kan meedoen. Als iemand geen netwerk heeft om mee samen te werken, ondersteunt de gehandicaptenzorg om contacten te leggen en relaties te onderhouden.

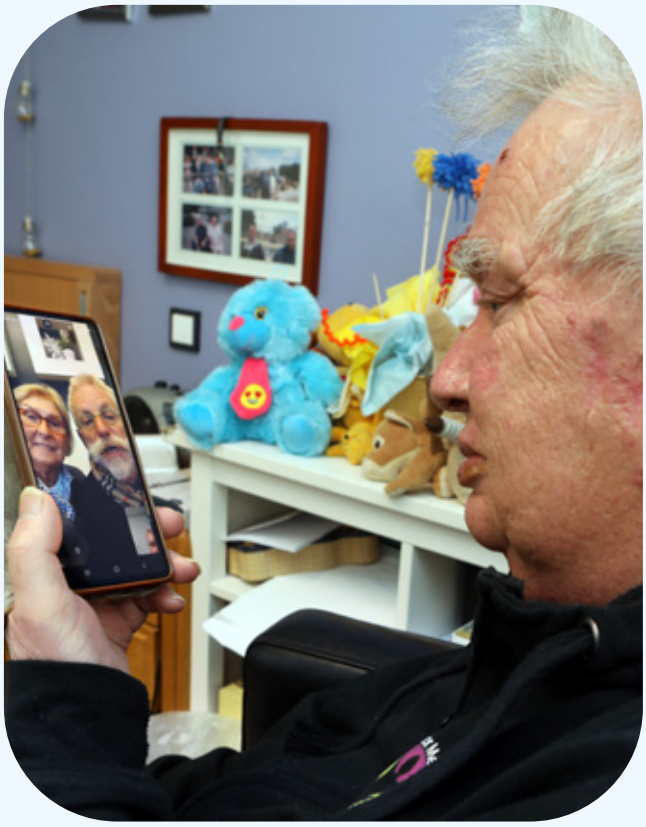

Vakbekwaam We vertrouwen op vak-bekwaamheid van professionals. Het werk is prachtig en pittig tegelijk, van ambulante ondersteuning tot zeer intensieve en complexe zorg. Waardering, experimenteerruimte en professionele groei maken het verschil.

Toekomstgericht Slimme hulpmiddelen en bewezen (sociale én technologische) innovaties helpen mensen om zelfstandiger te leven. En professionals om hun werk te doen. Technologie is er voor mensen en wordt ingezet om professionaliteit, meedoen en regie te versterken. Sociale innovaties voeden nieuwe manieren van (samen)werken en samenleven.

Duurzaam We nemen verantwoordelijkheid voor mens, milieu en maatschappij. Wat we vandaag doen, moet ook goed zijn voor later: voor de kinderen van nu en de volwassenen van morgen. We streven naar een positief effect op milieu én samenleving. Bijvoorbeeld door vitalere medewerkers in groene omgevingen, meer verbinding in buurten (door samen afvalrapen of kledingruilen) en gezondere leefstijl door duurzame keuzes.

Aanpak - zo blijven we in beweging

De wereld om ons heen verandert. Ideeën over wat goede zorg is en wat goed samenleven betekent, veranderen mee. De geschiedenis leert ons dat deze ideeën steeds vragen om een balans tussen professionele expertise en menselijke nabijheid, tussen rechten en verantwoordelijkheid, tussen gelijkheid en ruimte voor verschil. Daarom staat in deze visie niet het systeem centraal, maar 'het samen'.

De vragen aan de gehandicaptenzorg veranderen, en wij bewegen mee. Deze visie is geen eindpunt, maar een kompas. Zo houden we koers, ook als de context verandert. Dat doen we langs drie lijnen:

1. Keuzes maken met de visie als kompas.
2. Veranderkracht op alle niveaus.
3. Leren en aanpassen richting 2035.

1 Keuzes maken met de visie als kompas

Bij alles wat we doen, laten we ons leiden door onze visie. Tegelijkertijd sluiten we altijd aan bij de dagelijkse praktijk. We kijken naar wat er speelt bij organisaties, bij professionals, bij mensen met een beperking en bij hun netwerk. Wat hebben zij nu nodig? Door visie en praktijk met elkaar te verbinden, zorgen we ervoor dat onze plannen mensen echt vooruit helpen.

2 Veranderkracht op alle niveaus

De ontwikkelingen in de gehandicaptenzorg vragen om meer dan nieuwe plannen op papier. Ze vragen om een andere manier van kijken, denken en werken. Vernieuwen betekent dat niet alles vooraf vastligt. En dit vraagt lef. Dat geldt voor iedereen. Voor mensen met een beperking en hun netwerk, voor professionals, toezichthouders en bestuurders in de gehandicaptenzorg. We durven samen groot te denken, maar houden het praktisch: we doen wat nodig is en leren van ervaringen.

3 Leren en aanpassen richting 2035

We werken toe naar 2035 met een aanpak die ruimte laat om te leren en bij te sturen. We weten dat de toekomst onzeker is. Daarom werken we samen met elkaar en andere partners aan nieuwe ideeën en oplossingen, vaak in kleine groepen of coalities.

We proberen dingen uit, leren van wat goed gaat en van wat beter kan. Als iets werkt, zorgen we ervoor dat meer mensen ermee aan de slag kunnen. Zo blijven we leren en verbeteren. Terwijl we vasthouden aan onze gezamenlijke ambitie.

Foto: Naambordjes van de leden van de VGN aan de muur van het kantoor in Utrecht.

Samenwerken als vereniging

De circa 170 zorgorganisaties die lid zijn van de VGN gaan hiervoor. Allemaal. Hoé ze hieraan werken, zal verschillen. Elke organisatie vertaalt deze visie op haar eigen manier, passend bij de behoeften en mogelijkheden van mensen met een beperking en de professionals.

De Visie 2035 biedt geen een-op-een-antwoorden op alle uitdagingen, maar wél handvatten om hiermee om te gaan. En keuzes te maken die bijdragen aan onze gedeelde visie.

Een ding dat zeker is: deze visie is niet vrijblijvend. Ze brengt onze vereniging in beweging. Een kompas is alleen van waarde als je in beweging bent. Het VGN-bureau ondersteunt deze ontwikkeling door te faciliteren, te verbinden, te positioneren en te agenderen. De vereniging vervult ook een maatschappelijke rol, door te streven naar een meer inclusieve en zorgzame samenleving via lobby, communicatie en beleid. Met aandacht voor samenwerking. Want samenwerken is geen keuze, een opdracht. De visie helpt ons te bepalen met wie,waar en hoe we echt het verschil maken.

Bekijk op vgn.nl/Visie2035 waar we nu mee bezig zijn en hoe jij kan bijdragen!

vgn vereniging gehandicaptenzorg nederland

Naar inhoudsopgave →